

تأثیر سطوح مختلف ضایعات چای بر وزن اندام‌های داخلی و تولید تخم‌مرغ در دوره تولک‌بری اجباری مرغ‌های تخمگذار

مهسا نائجی*، بهروز دستار، فیروز صمدی، سعید زره‌داران، امید عشایری‌زاده

به ترتیب دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشیار، استادیار، دانشیار و دانشجوی دکتری علوم دامی، دانشکده علوم دامی، دانشگاه علوم

کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

* نویسنده مسئول: مهسا نائجی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی، naeeji_mah@yahoo.com

چکیده

به منظور بررسی تأثیر سطوح مختلف ضایعات چای بر وزن اندام‌های داخلی و تولید تخم‌مرغ در طی دوران تولک‌بری مرغ‌های تخمگذار، ۹۶ قطعه مرغ تخمگذار سویه LSL (سن ۸۸هفتگی) در قالب طرح بلوک کامل تصادفی با شش تیمار و چهار تکرار (چهار پرندۀ در هر تکرار) انجام شد. جیره‌های آزمایشی عبارت است از: جیره کامل، حذف خوراک، ۹۰ درصد جیره تخمگذاری به علاوه ۱۰ درصد ضایعات چای، ۸۰ درصد جیره تخمگذاری به علاوه ۲۰ درصد ضایعات چای، ۷۰ درصد جیره تخمگذاری به علاوه ۴۰ درصد ضایعات چای و ۶۰ درصد جیره تخمگذاری به علاوه ۳۰ درصد ضایعات چای. در پایان دوره آزمایش (روز دهم) دو پرندۀ از هر تکرار ذبح و وزن اندام‌های داخلی اندازه‌گیری شد. نتایج این آزمایش نشان داد وزن تخمدان، اویدوکت و کبد در تیمارهای تولک‌بری به طور معنی‌داری نسبت به تیمار شاهد کاهش یافت ($p < 0.05$). میانگین تولید تخم‌مرغ در کل دوره آزمایش در تیمار سطوح مختلف ضایعات چای پایین‌تر از تیمار شاهد و حذف خوراک بود. در نتیجه، سطوح مختلف ضایعات چای باعث القاء تولک در مدت ۱۰ روز می‌شود و جایگزین مناسبی برای روش حذف خوراک می‌باشند. کلمات کلیدی: تولک‌بری اجباری - ضایعات چای - اویدوکت - تخمدان - تولید تخم‌مرغ - مرغ‌های تخمگذار

مقدمه

تولک‌بری اجباری به عنوان یک تکنیک مدیریتی مهم به منظور افزایش و بهبود عملکرد تولید پرندگان مسن در دومین و سومین چرخه تخمگذاری به شمار می‌آید (۳). بواسطه تولک‌بری اجباری عمر مفید اقتصادی مرغ‌های تخمگذار از سن ۸۰ هفتگی به ۱۱۰ هفتگی و یا حتی به ۱۴۰ هفتگی می‌رسد و نیاز به نیمچه‌های جایگزین را کاهش می‌دهد (۱۳). تولک‌بری اجباری به منظور استراحت، توقف تولید و ایجاد فرصتی برای بازسازی و تجدید سیستم تولیدمثلی پرندۀ می‌باشد. پس از یک دوره استراحت اجباری، تولید، کیفیت تخم‌مرغ و سوددهی گله بطور چشمگیری افزایش می‌یابد (۳ و ۱). از مرسوم‌ترین روش‌های تولک‌بری اجباری روش حذف خوراک، آب، یا هر دوی اینها همراه با کاهش دوره روشنایی می‌باشد (۳). استفاده از این روش حدود ۱۰ روز بطول می‌انجامد (۷). در این مدت پرندۀ ۲۵-۳۰ درصد از وزن اولیه‌اش را از دست می‌دهد (۱۲). بهترین عملکرد نیز پس از دوره تولک‌بری زمانی بدست می‌آید که پرندۀ ۲۵-۳۰ درصد از وزن اولیه خود را از دست بدهد (۳). تولک‌بری به روش حذف خوراک باعث افزایش تنش و آلودگی پرندۀ به انواع عفونت‌ها می‌شود، بنابراین برای سلامت و ایمنی پرندۀ مضر می‌باشد (۱). بنابراین در سال‌های اخیر محققان از مواد خوراکی که ترکیبات ضد مغذی بالایی دارند به عنوان جایگزینی مناسب برای روش حذف خوراک در جیره استفاده کردند (۳). از جمله این مواد خوراکی می‌توان به استفاده از خوراک جوجوبا (۱۱)، پودر یونجه (۸) و زیره گندم (۵) اشاره کرد. ضایعات چای که پس از انجام مراحل مختلف بر روی برگ‌های چای برجای می‌ماند دارای ساپونین و تانن هست که از متابولیت‌های ثانویه مهم به شمار می‌آیند و به عنوان ترکیبات ضد مغذی برای حیوان محسوب می‌شوند (۲). وجود این ترکیبات ضد مغذی و فیبر بالای موجود در ضایعات چای، قابلیت هضم طیور را کاهش داده و منجر به